

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 183/2025-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov 1. [REDACTED], a 2. [REDACTED], zastúpených FAKTOR Legal, s. r. o., Bárdošova 2/A, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III (pôvodne Okresného súdu Bratislava I) v konaní vedenom pod sp. zn. B1-7Cbi/13/2015 a postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3CoKR/54/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B1-7Cbi/13/2015 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 3CoKR/54/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každému po **3 000 eur**, ktoré **j e** im Mestský súd Bratislava III **p o v i n n ý** zaplatiť vo výške po **2 000 eur** a Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** zaplatiť vo výške po **1 000 eur** do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava III a Krajský súd v Bratislave **s ú p o v i n n é** sťažovateľom spoločne a nerozdielne nahradiť trovy konania v sume **1 301,60 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu boli 8. decembra 2024 a 13. decembra 2024 doručené ústavné sťažnosti sťažovateľov vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-7Cbi/13/2015 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3CoKR/54/2021. Sťažovatelia navrhujú, aby im ústavný súd priznal finančné zadostučinenie každému vo výške 20 000 eur (po 10 000 eur proti mestskému súdu aj proti krajskému súdu) a náhradu trov právneho zastúpenia.
2. Uznesením pléna ústavného súdu č. k. PLs. ÚS 8/2025-5 z 29. januára 2025 boli veci sťažovateľov vedené pod sp. zn. Rvp 3253/2024 a sp. zn. Rvp 3314/2024 spojené na spoločné konanie, ktoré je ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 3253/2024.
3. Uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 183/2025-14 z 27. marca 2025 boli ústavné sťažnosti sťažovateľov prijaté na ďalšie konanie v celom rozsahu.
4. Sťažovatelia v podaných ústavných sťažnostiach uviedli, že konanie sa začalo žalobou podanou 23. apríla 2015 na Okresnom súde Bratislava I žalobcom JUDr. Marekom Glembom, Odborárske námestie 3, vchod Májova 3, Bratislava, správcom konkurznej podstaty úpadcu BEGOKON, p.v.o.d. v likvidácii, Žilinská 8, Bratislava, IČO 36 038 679, proti sťažovateľom v postavení žalovaných o určenie neúčinnosti odporovateľných právnych úkonov.
5. Okresný súd rozhodol rozsudkom č. k. 7Cbi/13/2015-87 zo 16. augusta 2021 o neúčinnosti zmluvy o prevode obchodného podielu a o povinnosti každého zo sťažovateľov vydať do konkurznej podstaty úpadcu peňažnú náhradu vo výške 25 900 eur.
6. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol po podaní ústavných sťažností rozsudkom č. k. 3CoKR/54/2021-149 z 26. februára 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Podstatou argumentácie sťažovateľov je tvrdenie, že v napadnutých konaniach zo strany mestského súdu a krajského súdu dochádza k zbytočným priet'ahom.
8. Porušenie základných práv vidia sťažovatelia v relatívnej nečinnosti mestského súdu a krajského súdu, resp. v neukončení súdneho konania právoplatným meritórnym rozhodnutím a aj v absolútnej nečinnosti súdov bez akýchkoľvek procesných úkonov v niektorých dlhších obdobiach.
9. Čo sa týka zložitosti prejednávaneho prípadu, sťažovatelia ho nepovažujú za príliš zložitý. Podľa sťažovateľov prejednaný prípad nie je natoľko zložitý, aby odôvodňoval viac ako deväťročný súdny proces. Skutková zložitosť prípadu spočíva v zásade len v posúdení niekoľkých listinných dôkazov a jednoduchých skutkových tvrdení a v určení výpočtu výšky, ktorú by mali sťažovatelia v prípade preukázania odporovateľnosti vydať do konkurznej podstaty. Právne rovnako nejde

o príliš zložitú vec. Posúdiť treba najmä namietanú aktívnu vecnú legitimitáciu žalobcu, spôsob výpočtu ukrátenia veriteľa a splnenie hmotnoprávných podmienok odporovateľnosti právnych úkonov.

10. V rámci kritéria správania účastníkov konania sťažovatelia uvádzajú, že ich konanie nemohlo zaviniť namietanú dĺžku konania. Súd v podstate konal bez sťažovateľov, čo vyplýva z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie.

11. Sťažovatelia poukazujú aj na absolútnu nečinnosť v čase po doručení žaloby, na základe ktorej žalobca urgoval okresný súd urgenciou z 22. apríla 2016, v ktorej poukazoval na to, že po doručení žaloby okresný súd viac ako 12 mesiacov nevykonal žiaden úkon.

12. Rovnako krajský súd, odkedy mu bol doručený spisový materiál spolu s odvolaním sťažovateľov, teda minimálne od 19. októbra 2022, taktiež vo veci nijako nekoná, t. j. doba nečinnosti je aspoň 2 roky.

13. Okrem tejto uvedenej absolútnej nečinnosti súdy celkovo konajú pomaly a majú väčšie časové medzery medzi jednotlivými úkonmi, a to až v takom rozsahu, že konanie, ktoré začalo 23. apríla 2015, je k dnešnému dňu viac ako deväť rokov bez právoplatného meritórneho rozhodnutia.

14. Sťažovatelia v prípade úplnej úspešnosti žalobcu by boli povinní vydať do konkurznej podstaty úpadcu sumu 25 900 eur. Takáto vysoká suma by bola pre sťažovateľov bezpochyby likvidačná. Sťažovatelia musia takto už od roku 2015 žiť v strachu a neistote (právnej aj finančnej) o svoju budúcnosť. Právoplatné skončenie veci je podľa sťažovateľov v nedohľadne.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a krajského súdu

15. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagoval podpredseda mestského súdu, ktorý v podaní sp. zn. Spr. 130/2025 z 28. apríla 2025 uviedol, že vo veci samej súd prvej inštancie rozhodol rozsudkom č. k. B1-7Cbi/13/2025-87 zo 16. augusta 2021 tak, že žalobe o určenie neúčinnosti odporovateľných právnych úkonov vyhovel a žalobcovi priznal proti sťažovateľom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žaloba o odporovateľnosť právnych úkonov bola doručená bývalému okresnému súdu 23. apríla 2015 a bola zapísaná pod sp. zn. 7Cbi/13/2015. Dňa 12. júna 2017 bol okresnému súdu doručený návrh žalobcu na zmenu účastníka v konaní. Následne 19. januára 2018 došlo k prideleniu veci do oddelenia novému zákonnému sudcovi (č. 1. 17). Výzvou z 22. februára 2018 vyzval spoločnosť LUMIS fin, s.r.o., na oznámenie, či súhlasí so vstupom do konania na miesto nového žalobcu. Podaním doručeným súdu 1. apríla 2019 spoločnosť LUMIS fin, s.r.o., vyjadrila so vstupom do konania nesúhlas. Následne 25. mája 2020 došlo opätovne k prideleniu veci novému zákonnému sudcovi (potvrdenie o pridelení č. 1. 22). Okresný súd uznesením z 9. júla 2020 nepripustil vstup do konania na miesto žalobcu. Ďalším uznesením z 9. júla 2020 súd v zmysle § 167 ods. 2 Civilného sporového poriadku vyzval sťažovateľov na vyjadrenie sa k žalobe. Sťažovatelia sa k žalobe nevyjadrili. Úpravou zákonného sudcu z 30. septembra 2020 bol vo veci nariadený termín pojednávania na 29. október 2020. Pojednávanie bolo odročené na 18. január 2021. S poukazom na uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 808 vyhlásené v zbierke zákonov pod č. 453/2020 z 31. decembra 2020 bolo

pojednávane zrušené a bol určený nový termín na 1. marec 2021. Následne z dôvodu predĺženia núdzového stavu bolo pojednávane nariadené na 1. marec 2021 zrušené a bol určený nový termín pojednávania na 29. apríl 2021. Výzvou z 30. marca 2021 súd vyzval sporové strany na oznámenie, či súhlasia s pojednávaním v ich neprítomnosti. Keďže sťažovatelia sa k výzve súdu nevyjadrili, súd predvolal sporové strany na termín pojednávania 16. augusta 2021, na ktorom vyhlásil rozsudok. Proti rozsudku podal sťažovateľ 1 odvolanie 4. októbra 2021 a sťažovateľ 2 ho podal 6. októbra 2021. Predkladacou správou z 28. októbra 2021 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o podanom odvolaní. Krajský súd rozsudkom č. k. 3CoKR/54/2021-149 z 26. februára 2025 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil. Spis bol mestskému súdu vrátený 11. apríla 2025. Na základe úpravy z 24. apríla 2025 bolo rozhodnutie odvolacieho súdu zaslané sporovým stranám, resp. ich právnym zástupcom.

16. Podpredseda mestského súdu uviedol, že na celkovú dĺžku konania malo vplyv nedôvodné podanie žalobcu na zmenu strany sporu, ako aj vyhlásenie núdzového stavu, keď nariadené termíny pojednávania 18. januára 2021, 1. marca 2021 a 29. apríla 2021 museli byť zrušené. Vec už bola právoplatne skončená, a teda bol aj odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov. Z toho dôvodu navrhuje zväžiť dôvodnosť, primeranosť finančného zadosťučinenia a jeho nepriznanie v plne uplatnenej výške.

17. Na výzvu ústavného súdu na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti reagovala podpredsedníčka krajského súdu, ktorá v podaní sp. zn. 1SprV/105/2025 z 25. apríla 2025 uviedla, že v danej veci požiadala o stanovisko predsedníčku senátu 3 CoKR, v ktorom sa uvádza, že právna vec sp. zn. 3CoKR/54/2021 bola konajúcemu senátu odvolacieho súdu 3CoKR zo strany súdu prvej inštancie predložená 10. novembra 2021 na rozhodnutie o odvolaní sťažovateľov (žalovaných). Označené konanie nie je svojou povahou sporom prednostnej povahy. Nejde o spor s osobitnou ani výnimočnou rýchlosťou, preto je vybavovaný v poradí napadnutých vecí. Vo vzťahu k sťažovateľmi namietanej dĺžke konania nie je možné opomenúť, že konajúci senát je v zmysle rozvrhu práce krajského súdu dlhodobo špecializovaným senátom vo veciach konkurzu a reštrukturalizácie. Okrem odvolacích konaní v sporoch vyvolaných konkurzom a reštrukturalizáciou (tzv. incidenčných sporoch, akým je aj spor sťažovateľov) prejednáva a rozhoduje aj odvolania vo veciach samotného konkurzu a reštrukturalizácie, ktoré sa vyznačujú množstvom zákonných lehôt, a to aj pre rozhodnutie odvolacieho súdu. Do 1. júna 2023 boli v senáte 3CoKR vybavované odvolacie konania v konkurzných a reštrukturalizačných veciach zo štyroch konkurzných súdov Bratislava I, Nitra, Trnava a Trenčín, ktoré bol odvolací súd vzhľadom na zákonné lehoty, ako i samotnú povahu rozhodnutí konkurzného a reštrukturalizačného súdu (ich dopad na postavenie veriteľov alebo úpadcu) povinný primárne rozhodnúť. Pri posudzovaní dĺžky konania nie je možné opomenúť ani tú skutočnosť, že v rámci rozvrhu práce krajského súdu členovia senátu niekoľko rokov, a to až do 1. júna 2023 (t. j. účinnosti novej súdnej mapy), kontinuálne vybavovali aj agendu výkonu rozhodnutí vo veciach maloletých detí (v senáte 18CoE), kde išlo svojou povahou o konania s výnimočnou rýchlosťou, a výkonu rozhodnutí vo veciach výživného na maloleté deti, ktoré boli svojou povahou konaniami s osobitnou rýchlosťou. Tieto skutočnosti nesporne a bez pochybností majú podstatný vplyv na objektívnu schopnosť konať a rozhodovať v ostatných veciach (konaniach) s primeranou rýchlosťou, akým je i konanie sťažovateľov. Nemožno opomenúť ani skutočnosť, že sudca spravodajca vo veci napadnutej ústavnou sťažnosťou vykonáva funkciu predsedu najväčšieho krajského súdu

v Slovenskej republike. Výkon funkcie predsedu súdu z jeho časového i personálneho hľadiska je pri plnení úloh rozhodovacej činnosti senátu nutné a potrebné zohľadniť.

18. Po predložení veci odvolaciemu súdu (v časovom období 2021 – 2023) strany sporu ešte vykonávali procesné úkony spočívajúce v predkladaní plnomocenstiev (plnomocenstvo žalovaných pre advokáta JUDr. Jozefa Vereša, vyjadrenie právneho zástupcu žalovaných FAKTOR Legal, s. r. o., vo veci z 23. apríla 2023).

19. V prejednávanej veci konajúci senát rozhodol 26. februára 2025 rozsudkom č. k. 3CoKR/54/2021-149, ktorým potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu (teraz mestský súd) č. k. 7Cbi/33/2015-87 zo 16. augusta 2021. Spisový materiál s rozhodnutím odvolacieho súdu bol vrátený mestskému súdu 11. apríla 2025. Stav právnej neistoty sťažovateľov v predmetnej právnej veci tak v čase rozhodovania ústavného súdu už neexistuje.

20. Podpredsedníčka krajského súdu na záver uviedla, že vo vzťahu k postupu krajského súdu nepovažuje sťažnosť za dôvodnú.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

21. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavných sťažností, keďže na základe podania mestského súdu a krajského súdu, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu mestského súdu a krajského súdu vzťahujúceho sa na napadnuté konania, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

22. Podstatou argumentácie obidvoch sťažovateľov je námietka porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru postupom mestského súdu a krajského súdu v napadnutých súdnych konaniach.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

23. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

24. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

25. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

26. Pri posudzovaní prvého kritéria – zložitosti veci ústavný súd konštatuje, že predmetné súdne konanie, v ktorom sa žalobca domáha odporovateľnosti právneho úkonu v súvislosti s konkurzným konaním predstavuje štandardnú rozhodovaciu činnosť konkurzných súdov.

27. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, bolo správanie sťažovateľov. Ústavný súd z vyžiadaného spisu nezistil také správanie sťažovateľov, ktoré by podstatnou mierou prispelo k predĺženiu súdneho konania.

28. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotí, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, je postup mestského súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. Ústavný súd pritom vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

29. Aj keď ústavný súd vnútorne do istej miery chápe rozhorčenosť nad pracovnými podmienkami konajúcich súdov, vyjadrenie mestského súdu a krajského súdu, v ktorom poukázali na nedostatočné podmienky na prácu sudcov, vo vzťahu k zbytočným prietahom nemohol akceptovať, pretože v súlade s ustálenou judikatúrou (napr. I. ÚS 3/2020) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v konaní.

30. Ústavný súd konštatuje, že v napadnutom konaní, ktoré sa začalo 23. apríla 2015 podaním žaloby na okresnom súde, došlo k nečinnosti mestského súdu (pôvodne okresného súdu) a krajského súdu.

31. Ústavný súd z vyžiadaného spisu zistil, že okresný súd bol nečinný v období od 23. apríla 2015, keď bola na okresnom súde podaná žaloba, do 22. februára 2018, keď okresný súd vyzval na vyjadrenie k návrhu na zmenu účastníka konania na strane žalobcu (prietahy v trvaní viac ako 2 rokov a 9 mesiacov), ďalej od 1. apríla 2019, keď spoločnosť LUMIS fin, s.r.o., vyjadrila nesúhlas so vstupom do konania, do 9. júla 2020, keď bolo vydané uznesenie o nepripustení zmeny na strane žalobcu (prietahy v trvaní viac ako 1 roka a 3 mesiacov). Uvedené obdobie bolo poznačené nečinnosťou okresného súdu, čo malo za následok zbytočné prietahy v konaní v trvaní spolu viac ako 4 rokov. K celkovej dĺžke konania na okresnom súde prispeli aj protipandemické opatrenia, čo nemožno pričítať konajúcemu súde.

32. Ústavný súd z vyžiadaného spisu zistil, že krajský súd bol nečinný v období od 25. apríla 2023, keď právny zástupca sťažovateľov doručil krajskému súde vyjadrenie sťažovateľov, do 26. februára

2025, keď krajský súd vyhlásil rozsudok. Uvedené obdobie bolo poznačené nečinnosťou krajského súdu, čo malo za následok zbytočné priet'ahy v konaní v trvaní 1 roka a 10 mesiacov.

33. Podľa názoru ústavného súdu napadnuté konanie na mestskom súde (predtým okresnom súde) a krajskom súde trvalo neprimerane dlho (9 rokov a 10 mesiacov). Konanie sa skončilo až po podaní ústavnej s'ťažnosti. Ústavný súd konštatuje, že uvedená nečinnosť mestského súdu (pôvodne okresného súdu) a krajského súdu predstavuje nečinnosť v takom rozsahu, ktorý nie je zlučiteľný s imperatívom uvedeným v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie ústavný súd vyslovil (body 1 a 2 výroku tohto nálezu).

34. V napadnutom konaní teda došlo k neefektívnemu postupu mestského súdu (a jeho predchodcu), ako aj krajského súdu, čo ústavný súd vyhodnotil ako porušenie základného práva s'ťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd v tomto prípade vyslovil porušenie zo strany prvostupňového súdu a aj zo strany odvolacieho súdu, pretože s ohľadom na celkový priebeh napadnutého konania bol postup týchto súdov vzájomne previazaný a z pohľadu ústavného súdu rozhodujúceho o ústavnej s'ťažnosti bolo potrebné zodpovednosť za priet'ahy v dlho trvajúcim napadnutom konaní pripočítať obom súdom. Mieru ich pričinenia o priet'ahy v konaní ústavný súd zohľadnil v priznanom finančnom zadost'učení.

35. Ústavný súd v okolnostiach prípadu vzhľadom na neúmernú celkovú dĺžku konania zvolil v tomto prípade prístup prieskumu a posúdenia celkovej dĺžky trvania priet'ahov na oboch inštanciách súdov z dôvodu, že aj ESĽP posudzuje konanie ako jeden celok, a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESĽP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok z 13. 10. 2009 vo veci Kiš proti Slovenskej republike, s'ťažnosť č. 3673/05; rozsudok z 26. 6. 2009 vo veci Gajdoš proti Slovenskej republike, s'ťažnosť č. 19304/04, rozsudok z 8. 10. 2013 vo veci Frigo proti Slovenskej republike, s'ťažnosť č. 16111/11, rozsudok ESĽP z 31. 8. 2018 vo veci Balogh proti Slovenskej republike, s'ťažnosť č. 35142/15, porov. tiež III. ÚS 694/2016, č. 22/2017, ZNaU, I. ÚS 123/2015, III. ÚS 603/2021, III. ÚS 40/2023 a i.).

36. Nad rámec veci ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (napr. IV. Ú 517/2021) považuje za potrebné dodať, že pri hodnotení, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ESĽP posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania (pozri napr. o. i. rozsudky ESĽP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Treba však podotknúť, že ESĽP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv s'ťažovateľa v čase podania ústavnej s'ťažnosti. Ak s'ťažovateľom označený porušovateľ pred podaním ústavnej s'ťažnosti vo veci s'ťažovateľa už rozhodol, nemohol byť v čase podania s'ťažnosti porušovateľom práv s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov za predpokladu, že sa mu vec súdom vyššej inštancie nevrátila na ďalšie konanie. S'ťažovateľ mal dostatočný časový priestor napadnúť ústavnou s'ťažnosťou porušenie svojich práv v čase, keď porušovateľ mal dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci u neho) nemohol porušovateľ nijako ovplyvniť (napr. vec bola zaslaná odvolaciemu súdu na konanie o odvolaní). Ústavný súd

rešpektuje judikatúru ESLP, musí však poznamenať, že v uvedenom náhlade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľa je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESLP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ústavný súd totiž v tomto type konania nekoná proti Slovenskej republike, ale proti konkrétnemu porušovateľovi práv (v tomto prípade krajskému súdu). Ak účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (prieťahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadostučinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd však pri konkrétnych okolnostiach úplne nevyklučuje aj spočítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019), ako to je aj v tomto konkrétnom prípade.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva podľa 46 ods. 1 ústavy:

37. Sťažovatelia v záhlaví ústavnej sťažnosti namietali aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktoré však odôvodnili v rámci argumentácie len všeobecne tým, že k porušeniu tohto základného práva došlo v dôsledku nečinnosti a neefektívneho postupu mestského súdu (pôvodne okresného súdu) a krajského súdu, ktorý je dôvodom vzniku zbytočných prieťahov, pre ktoré vec nebola v čase podania ústavnej sťažnosti právoplatne skončená.

38. Ústavný súd v tejto súvislosti, vychádzajúc z vlastnej judikatúry, konštatuje, že popri uvedení petitu (návrhu na rozhodnutie) je ďalšou povinnosťou sťažovateľa náležité odôvodnenie ústavnej sťažnosti. Povinnosťou sťažovateľa je čo najpresnejšie opísať skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie ústavnej sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženej veci (m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 54/2014, II. ÚS 594/2016). Sťažovateľ musí ďalej vysvetliť, v čom vidí porušenie základného práva alebo slobody, ktoré boli podľa jeho názoru konkretizovaným zásahom orgánu verejnej moci porušené. Takto formulovaná požiadavka odzrkadľuje potrebu dôsledného odlišenia úlohy ústavného súdu od úloh iných orgánov verejnej moci (predovšetkým všeobecných súdov). Kým všeobecné súdy prioritne chránia subjektívne práva fyzických osôb a právnických osôb plynúce zo zákonných, prípadne od zákona odvodených právnych predpisov, *vice versa* ústavný súd je v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy povolaný na ochranu tých subjektívnych práv, ktoré sú ako základné práva a slobody zakotvené v ústave alebo kvalifikovaných medzinárodných zmluvách (III. ÚS 352/2017, č. 63/2017 ZNaU).

39. Ústavný súd dodáva, že odôvodnenie ústavnej sťažnosti je kritériom klasifikačným, nie kvalitatívnym. Kritika právnych záverov všeobecných súdov pri poskytovaní ochrany „zákonným“ subjektívnym právam účastníkov konania musí mať v ústavnej sťažnosti nevyhnutné prepojenie na základné práva a slobody sťažovateľa, a to nielen na úrovni návrhu na rozhodnutie vo veci samej, ale aj v rovine odôvodnenia ústavnej sťažnosti (III. ÚS 463/2018). Ústavný súd stabilne

judikuje, že ústavná sťažnosť na porušenie základných práv nemôže byť naformulovaná nedostatočne a neurčito a vytvárať tak priestor na dohady a dedukcie (III. ÚS 26/2012, III. ÚS 241/2013, I. ÚS 291/2017, IV. ÚS 91/2018). V zmysle konštantnej judikatúry pritom nepostačuje akékoľvek odôvodnenie návrhu na začatie konania. Návrh na začatie konania pred ústavným súdom musí byť odôvodnený kvalifikovane, t. j. musí obsahovať odôvodnenie, ktoré spĺňa ústavnoprávne požiadavky (m. m. PL. ÚS 9/2012, PL. ÚS 1/2014, PL. ÚS 7/2014 a i.). Konanie podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sa už pri jeho začatí vyznačuje bezvýnimčným uplatňovaním dispozičnej zásady, a preto ústavný súd nie je oprávnený „dopĺňať“ vlastným hodnotením sťažnosti ako celku taký petit sťažnosti, resp. jej odôvodnenie, ktoré nespĺňajú požiadavky kladené na ich kvalitu zákonom o ústavnom súde (I. ÚS 683/2022). Ústavný súd osobitne prízvukuje, že len samotné vymenovanie (označenie či prepísanie) článkov ústavy, ktoré mali byť porušené, nie je pre tieto účely postačujúce.

40. Ani pri uprednostňovaní materiálneho prístupu k ochrane ústavnosti nie je na ústavnom súde, aby vyhládaval za navrhovateľa konkrétne dôvody namietanej neústavnosti, ktoré podľa § 43 ods. 1 majú tvoriť obsah návrhu a určovať rozsah ústavného prieskumu ústavným súdom, ktorý je podľa § 45 rozsahom a dôvodmi návrhu na začatie konania viazaný (porov. MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. a kolektív. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 248.).

41. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že označené nedostatky zákonom predpísaných náležitostí nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na perfektnosť základných náležitostí návrhu slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom (m. m. II. ÚS 102/2019, II. ÚS 576/2020).

42. Napriek uvedeným nedostatkom odôvodnenia vo vzťahu k porušeniu základných práv sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ústavný súd podrobil materiálnemu prieskumu aj túto časť ústavných sťažností sťažovateľov a neodmietol ich pre nedostatok náležitostí už pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

43. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98).

44. Ústavný súd poukazuje na to, že prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a teda prejednanie záležitosti v primeranej lehote je nesporne súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie, ktoré je (všeobecne) garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože neskorá spravodlivosť sa môže rovnať odmietnutej spravodlivosti („*justice delayed, justice denied*“), avšak ústavodarca v čl. 48 ods. 2 ústavy osobitne (špeciálne) garantuje právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a preto aplikácia čl. 46 ods. 1 ústavy podľa princípu prednosti špeciálneho ustanovenia pred generálnou úpravou a podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu v danej veci nepripadá do úvahy (II. ÚS 832/2014). V systematike ústavy sú primeraná celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť

súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a nie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 293/2018).

45. Ústavný súd ďalej konštatuje, že nečinnosť (resp. aj neefektívna činnosť) orgánu verejnej moci v konaní (v danom prípade mestského súdu a krajského súdu), ktorá podľa sťažovateľov viedla k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sama osebe neznamená aj porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Na to, aby nečinnosť všeobecného súdu mala za následok porušenie práva na súdnu ochranu, musí dosiahnuť takú intenzitu, ktorá by v konečnom dôsledku znamenala odmietnutie reálneho prístupu k súdu, resp. k jeho rozhodnutiu v zmysle porušenia zákazu *denegatio iustitiae*. K vysloveniu porušenia základného práva na súdnu ochranu z týchto dôvodov však napriek tomu môže dôjsť v prípade, ak namietané zbytočné priet'ahy (spôsobené neodôvodnenou nečinnosťou alebo neefektívnou a nesústredenou činnosťou), ako aj celková doterajšia dĺžka preskúmaného súdneho konania signalizujú, že v postupe súdu došlo k pochybeniam takej intenzity, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovanej veci (najmä predmetu konania, teda toho, čo je pre sťažovateľa v stávke) možno uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (m. m. IV. ÚS 242/07 – *a contrario*).

46. Ústavný súd dospel k záveru, že okolnosti veci v napadnutých konaniach, najmä s prihliadnutím na vykonané úkony mestského súdu a krajského súdu, nesignalizujú takú intenzitu priet'ahov, ktorá by znamenala „*denegatio iustitiae*“. Navyše, vec bola v čase vydania tohto nálezu právoplatne skončená, a teda bol aj odstránený stav právnej neistoty sťažovateľov. V napadnutom konaní preto nepovažuje ústavný súd tieto podmienky porušenia základného práva na súdnu ochranu za naplnené, hoci celková dĺžka napadnutého konania je vzhľadom na jej dĺžku na hranici na vyslovenie ich porušenia. Zároveň je potrebné podotknúť, že osobitnú pozornosť z pohľadu predmetu konania si napadnuté konanie nevyžaduje a nápravu dosiahnuteľnú rozhodnutím ústavného súdu možno aktuálne zjednať aj bez vyslovenia porušenia práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľom nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a primerané finančné zadosťučinenie

47. V súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

48. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd síce v napadnutých súdnych konaniach zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, avšak po podaní ústavnej sťažnosti krajský súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 3CoKR/54/2021-149 z 26. februára 2025, ktorý bol na základe úpravy z 24. apríla 2025 doručený stranám, v čase rozhodnutia ústavného súdu už ústavný súd nemohol uložiť povinnosť krajskému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov, preto v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

49. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia si v petite ústavnej sťažnosti uplatnili finančné zadosťučinenie každý po 20 000 eur, a to po 10 000 eur proti mestskému súdu a 10 000 eur proti krajskému súdu, ktoré odôvodnili dlhotrvajúcim stavom právnej neistoty.

50. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

51. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

52. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

53. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci ústavný súd v neprospech mestského súdu a krajského súdu hodnotil ich nečinnosť. Ústavný súd tak po zohľadnení obdobia nečinnosti mestského súdu (pôvodne okresného súdu) a krajského súdu a aj v kontexte celkovej dĺžky napadnutého konania dospel k záveru, že v danom prípade je spravodlivé a konkrétnym okolnostiam posudzovanej veci primerané priznanie finančného zadosťučinenia každému zo sťažovateľov v sume po 2 000 eur proti mestskému súdu a každému zo sťažovateľov v sume po 1 000 eur proti krajskému súdu (bod 3 výroku tohto nálezu).

54. K celkovej dĺžke konania prispeli nepochybne aj protipandemické opatrenia COVID-19, čo nemožno pričítať na ťarchu konajúcich súdov. Uvedenú okolnosť ústavný súd zohľadnil pri priznaní výšky finančného zadosťučinenia.

55. Vzhľadom na priznanie finančného zadosťučinenia v už uvedenej sume oproti sťažovateľmi navrhovanej sume vo zvyšnej časti ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

56. Sťažovatelia si v ústavnej sťažnosti uplatnili nárok na náhradu trov konania v sume 856,75 eur vrátane dane z pridanej hodnoty za úkony vykonané v roku 2024 za každého zo sťažovateľov.

57. Návrh na priznanie trov právneho zastúpenia ústavný súd posudzoval podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Sťažovateľom vznikol nárok na trovy právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky zvýšené podľa § 13 ods. 2 vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál)

za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 1 301,60 eur vrátane dane z pridanej hodnoty, keďže advokát sťažovateľov je platcom dane z pridanej hodnoty.

58. Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľov zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľov je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľov vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

59. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia sú mestský súd a krajský súd povinné zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu